

การพัฒนาชุดความรู้หลักสูตรพระสอนศีลธรรมแบบมีส่วนร่วม ของภาคีเครือข่าย
ในจังหวัดเชียงราย

DEVELOPING KNOWLEDGE OF THE COURSE FOR MONKS TEACHING ETHICS WITH
THE CO-OPERATION OF NETWORK MEMBERS IN CHIANG RAI PROVINCE

พระศุภชาติ คำจันทร์วงศ์ (สุจิตโต)

Phrasupachart kumjanwong (Sujitto)

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์เชียงราย

thanit_loonlawan@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการจัดการเรียนการสอนพระสอนศีลธรรมของ
ภาคีเครือข่ายในจังหวัดเชียงราย 2) เพื่อพัฒนาชุดความรู้หลักสูตรพระสอนศีลธรรมโดยการมีส่วนร่วมของ
ภาคีเครือข่ายในจังหวัดเชียงราย 3) เพื่อวิเคราะห์และนำชุดความรู้หลักสูตรพระสอนศีลธรรมไป
ประยุกต์ใช้ในการสอนศีลธรรมของจังหวัดเชียงราย การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative
Reserch) เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่รวบรวมข้อมูลจากเอกสาร (Document) และจาก
การสัมภาษณ์ ผลการวิจัยพบว่า

1) การจัดการเรียนการสอนพระสอนศีลธรรมของภาคีเครือข่ายในจังหวัดเชียงราย พบว่า
มีรูปแบบการจัดการสอนดังนี้คือ รูปแบบการเรียนการสอนแบบ “Active Learning” รูปแบบการ
เรียนการสอนแบบการนำเอาโครงการไปพัฒนาพื้นที่ รูปแบบการเรียนการสอนบูรณาการร่วมกับ
ศาสตร์สมัยใหม่

2) การพัฒนาชุดความรู้หลักสูตรพระสอนศีลธรรมโดยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย
ในจังหวัดเชียงราย พบว่ามีการพัฒนาชุดความรู้ดังนี้คือ ด้านหลักสูตรพระสอนศีลธรรม ด้านการ
ประเมินผล ด้านการติดตาม

3) วิเคราะห์และนำชุดความรู้หลักสูตรพระสอนศีลธรรมไปประยุกต์ใช้ในการสอนศีลธรรม
ของจังหวัดเชียงราย พบว่า มีการนำหลักสูตรพระสอนศีลธรรมไปใช้ทดลองใช้กับโรงเรียนในจังหวัด

เชิงบรรยาย โดยมีการวิพากษ์หลักสูตรจากผู้ทรงคุณทรงคุณวุฒิทางด้านการศึกษาก่อนหน้านั้นนำไปทดลอง
สอน ประเมินผล และติดตามผล เป็นต้น

คำสำคัญ : การพัฒนาชุดความรู้; หลักสูตรพระสอนศีลธรรม; ส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย

Abstract

The objectives of this article were; 1) to study the learning and teaching management of the moral teachings of the network partners in Chiang Rai, 2) to develop the knowledge set in the moral teaching curriculum through the network partners participation in Chiang Rai and 3) to analyze and apply the knowledge set of the moral teaching curriculum in the moral teaching of Chiang Rai Province. This is the qualitative research with collecting data tools were document and interviewing. The research result was;

1) the learning and teaching management of the moral teachings of the network partners in Chiang Rai was in the model of “Active Learning” which was the teaching model of the area development through project implementation and in the style of modern science integration.

2) The development of the knowledge set in the moral teaching curriculum through the network partners participation in Chiang Rai were in the curriculum of morals teaching, evaluation and monitoring (follow-up).

3) Analyze and apply the knowledge set of the moral teaching curriculum in the moral teaching of Chiang Rai Province, the curriculum was applied to schools in Chiang Rai Province, with criticism and reviewed by academic experts, then would be tried-out in teaching, evaluating and monitoring (follow-up) etc.

Key Words: Knowledge Set Development, Morals Teaching Curriculum, Partners Network Participation.

บทนำ

พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติประชาชนชาวไทยส่วนใหญ่ นับถือมาช้านานนับพันปี จนกลายเป็นรากฐานสำคัญของวัฒนธรรมไทยชีวิต ของประชาชนชาวไทยแม้พระมหากษัตริย์ ก็ทรงเป็นพุทธมามกะและทรงทศพิธราชธรรมในฐานะที่ทรงเป็นพระประมุขของชาติเป็นผู้นำในการปกครองเมื่อทรงเห็นคุณค่าและความจำเป็นของพระพุทธศาสนาดังกล่าวมาก็ได้เป็นอัครศาสนูปถัมภก ทรงอุปถัมภ์ปกป้องสถาบันพระพุทธศาสนา ด้วยการทำนุบำรุงส่งเสริมและจัดวางระบบต่างๆให้เรียบร้อยและเป็นไปด้วยดีกระทั่งเมื่อปีพุทธศักราช 2436 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระบรมราชานุญาตให้ตั้งวิทยาลัยสงฆ์ ขึ้นโดยมีพระราชประสงค์เพื่อเป็นที่ศึกษาเล่าเรียนของพระภิกษุ สามเณร ทรงอุทิศ พระราชทรัพย์บำรุง ประจำปี และก่อสร้างสถานศึกษาขึ้นจึงทรงตั้งพระวัดอุปสมงค์ เพื่อดำเนินการไว้ 3 ประการคือ (1) เพื่อเป็นสถานศึกษาของพระภิกษุสามเณร (2) เพื่อเป็นสถานศึกษาวิทยาการอันเป็นของชาติภูมิ และของต่างประเทศ (3) เพื่อเป็นสถานที่เผยแผ่พระพุทธศาสนาเมื่อปีพุทธศักราช 2540 พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงพระกรุณาโปรดเกล้าให้ตราพระราชบัญญัติ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และพระราชบัญญัติ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ประกาศในราชกิจจานุเบกษา กำหนดให้เป็นมหาวิทยาลัย ในกำกับของรัฐเป็นนิติบุคคลกำหนดสถานภาพ และวัตถุประสงค์ไว้ว่า “ให้เป็นสถานศึกษา และวิจัย มีวัตถุประสงค์ให้การศึกษาวิจัยส่งเสริมและให้บริการทางวิชาการพระพุทธศาสนาแก่พระภิกษุสามเณรและคฤหัสถ์ รวมทั้งการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม” มหาวิทยาลัยสงฆ์เป็นหน่วยงานการศึกษาทางพระพุทธศาสนาผลิตบัณฑิตเพื่อสนองงานคณะสงฆ์และสังคมสนับสนุนพัฒนาการศึกษาเพื่อให้ เด็กและเยาวชนได้เรียนศีลธรรมทางพระพุทธศาสนาอย่างเป็นระบบตามแผนพัฒนาคุณธรรมนำความรู้เป็นแบบอย่างในการประพฤติปฏิบัติ เช่น โครงการพระธรรมวิทยากร และโครงการพระธรรมจาริก เป็นต้น (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2558 : 4)

ในปีงบประมาณ 2551 รัฐบาลได้มอบโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมาให้อุฬามหาวิทยาลัยสงฆ์ ได้ดำเนินการ ซึ่งแต่เดิมกระทรวงวัฒนธรรมได้กำกับดูแล จากสถานการณ์และสภาพปัญหาของชาติในปัจจุบันได้ทวีความรุนแรงและมีความหลากหลายมากกว่าอดีตที่ผ่านมาอันมีผลสืบเนื่องมาจากความเปลี่ยนแปลงไปตามกระแสการพัฒนาประเทศยุคใหม่ มุ่งการแข่งขัน ทางวัตถุ

นิยมขาดความสมดุลกับการพัฒนาทางด้านจิตใจส่งผลให้เกิดปัญหาคุณภาพชีวิตของคนไทยเป็นจำนวนมากทำให้ภาครัฐเร่งชวนหาหนทางในการแก้ไขป้องกันด้วยการปรับแผนพัฒนาประเทศให้สอดคล้องกับสภาพสังคมและเศรษฐกิจโดยเร่งรัด การปฏิรูปการศึกษา โดยยึดคุณธรรมนำความรู้ พัฒนาการเรียนรู้และศักยภาพของเด็กไทยให้เป็นคนดีคนเก่งและสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุขโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนเกิดขึ้นภายใต้บริบทการแก้ปัญหาทางด้านศีลธรรมโดยกรมการศาสนากระทรวงวัฒนธรรมได้นำนโยบายรัฐบาลในเรื่องการพัฒนาคนและสังคมที่มีคุณภาพที่ระบุว่า “การส่งเสริมให้วัยรุ่นไทยเกิดการเรียนรู้ที่ถูกต้องรักชาติในทางที่ถูกต้องมีคุณธรรมเอื้ออาทรต่อผู้อื่น รวมทั้งส่งเสริมให้มีการนำศีลธรรมและคุณธรรมมาผู้เป็นแนวทางในการดำรงชีวิต” (กรมการศาสนา, 2559 : 45)

ทั้งนี้ได้ดำเนินการโครงการพระสอนศีลธรรม ในโรงเรียนมาตั้งแต่ปีงบประมาณ 2546-2550 โดยแรกเริ่มรัฐบาลได้จัดสรรงบประมาณ เพื่ออุดหนุนเป็นค่าใช้จ่ายถวายครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนที่เข้าไปสอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค ภายหลังต่อมาจากการที่กระทรวงวัฒนธรรมได้ทำข้อตกลงความร่วมมือกับกระทรวงศึกษาธิการและมีการประชุมร่วมกันพบว่ากระทรวงศึกษาธิการมีความต้องการพระไปสอนในโรงเรียนเฉพาะที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ไม่น้อยกว่า 58,037 รูป โดยเฉพาะโรงเรียนวิถิพุทธ ซึ่งมีอยู่จำนวนมากกว่า 10,000 แห่งคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 5 มิถุนายน 2550 ให้โอนงบประมาณโครงการครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ไปตั้งที่กระทรวงศึกษาธิการ พร้อมทั้งมอบหมายให้มหาวิทยาลัยสงฆ์เป็นผู้รับผิดชอบหลักในการดำเนินโครงการครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ภายหลังได้ตัดคำว่า “ครู” ออกตามข้อสังเกตของคณะกรรมการกลั่นกรองเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรีครั้งที่ 1 ในการประชุม เมื่อวันที่ 18 มกราคม 2550 จึงเป็น “โครงการ พระสอนศีลธรรมในโรงเรียน” (สำนักพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม, 2560 : 36)

ปัญหาที่สะท้อนให้เห็นถึงการบริหารจัดการที่ยังขาดประสิทธิภาพและส่วนหนึ่งที่มีผู้บริหารยังขาดความเข้าใจในการบริหารจัดการการสอนศีลธรรมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้แก่ (1) ปัญหาในการวิเคราะห์องค์กรเช่น บุคลากรของศูนย์อำนวยการส่วนภูมิภาคมีการเปลี่ยนแปลงเจ้าหน้าที่บ่อยครั้งทำให้ขาดความต่อเนื่องและความชำนาญในการปฏิบัติงาน ส่งผลให้เกิดความล่าช้าและขาดประสิทธิภาพในการปฏิบัติ งานการเบิกจ่ายนิยัตินายกประจำเดือนของพระสอนศีลธรรมฯ ที่มี

หลายขั้นตอนและย้อนไปย้อนมาทั้งยังขาดการติดตามผลการใช้จ่ายงบประมาณที่มีคุณภาพ ปัญหาการพัฒนาหลักสูตร ที่ยังไม่ได้มีการดำเนินการเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร ทั้งหลักสูตรที่ใช้สอนนักเรียน หลักสูตรการพัฒนาพระสอนศีลธรรมจากระบบการจัด การฐานข้อมูลโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพ และขาดการส่งเสริมและพัฒนางานวิจัยของโครงการฯ) (2) ปัญหาในการวางแผนงานที่จะนำไปสู่การปฏิบัติ เช่น การฝึกอบรมพระสงฆ์เพื่อเป็นพระสอนศีลธรรมทั้งเก่าและใหม่ ที่ยังขาดแบบแผนอันเดียวกันทั่วประเทศ ต่างส่วนต่างทำเพราะขึ้นอยู่กับวิทยาเขตและวิทยาลัย ขาดการประชุมชี้แจง แผนที่มีอยู่เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ อย่างต่อเนื่องทำให้การขับเคลื่อนสู่แผนปฏิบัติไม่เป็นไปตามแผนอย่างที่ควร เป็นต้น (ดวงพร หวานเย็น, 2562 : 71)

บทความวิจัยนี้นำเสนอเรื่อง การพัฒนาชุดความรู้หลักสูตรพระสอนศีลธรรมแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในจังหวัดเชียงราย เพื่อศึกษาการจัดการเรียนการสอนพระสอนศีลธรรมของภาคีเครือข่าย ในจังหวัดเชียงราย และ การพัฒนาชุดความรู้หลักสูตรพระสอนศีลธรรมโดยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในจังหวัดเชียงราย ตลอดจนถึงทำการวิเคราะห์วิเคราะห์และนำชุดความรู้หลักสูตรพระสอนศีลธรรมไปประยุกต์ใช้ในการสอนศีลธรรมของ จังหวัดเชียงราย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการจัดการเรียนการสอนพระสอนศีลธรรมของภาคีเครือข่าย ในจังหวัดเชียงราย
2. เพื่อพัฒนาชุดความรู้หลักสูตรพระสอนศีลธรรมโดยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ในจังหวัดเชียงราย
3. เพื่อวิเคราะห์และนำชุดความรู้หลักสูตรพระสอนศีลธรรมไปประยุกต์ใช้ในการสอนศีลธรรมของจังหวัดเชียงราย

การทบทวนวรรณกรรม

จากการศึกษางานวิจัยเรื่องนี้มีบททบทวนวรรณกรรมดังนี้

1. ดวงพร หวานเย็น ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับ แนวคิดและทฤษฎีการเรียนรู้ พบว่า การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่สำคัญที่ช่วยให้เข้าใจพฤติกรรมของมนุษย์ เป็นเครื่องมือที่ช่วย แก้ปัญหาต่าง ๆ ในการดำรงชีวิต ทั้งในด้านการงานและด้านบุคลิกภาพอันนำมาซึ่งการปรับตัวที่ดี การเรียนรู้เกิดขึ้น

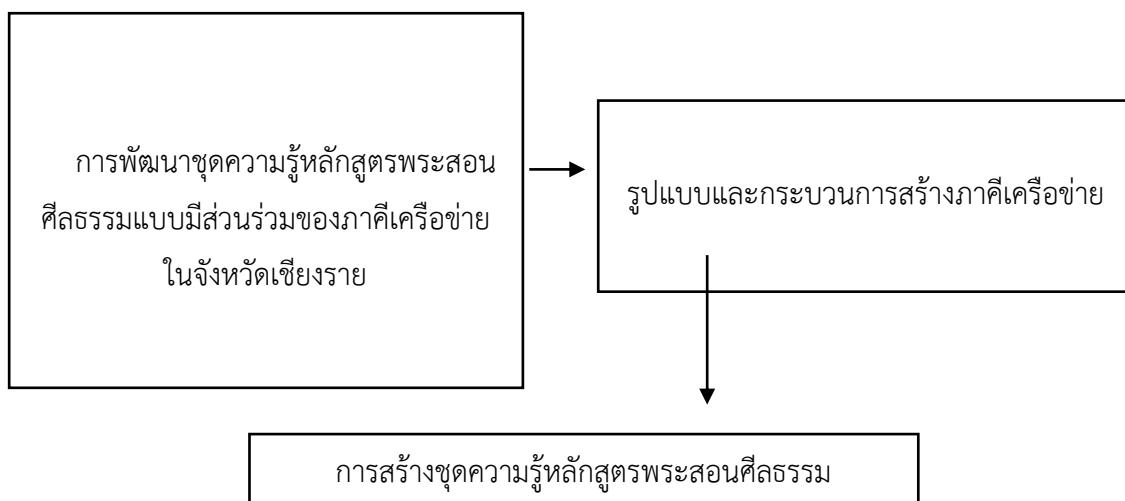
ตลอดเวลาทั้งในทางตรงและทางอ้อมการเรียนรู้บางอย่างเกิดขึ้นได้เอง โดยอัตโนมัติ เป็นไปตามกลไกของธรรมชาติ แต่การเรียนรู้บางด้านต้องเป็นไปตามกฎเกณฑ์ เพื่อให้เข้าใจการ เรียนรู้ได้ดีขึ้นจึงควรศึกษาธรรมชาติของการเรียนรู้

2.นันทวัน ขำสำราญ ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับแนวคิดและหลักการจัดการเรียนการสอนพบว่า การจัดการเรียนรู้ มีความหมายเช่นเดียวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอน การเรียน การสอนและการสอน เนื่องจากเป็นเรื่องเกี่ยวกับครูผู้สอนดำเนินการโดยใช้กระบวนการและกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้

3.จินตนา สิทธิกุล ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการสอนศีลธรรมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า การศึกษาของไทย ในสมัยก่อนนั้นเริ่มต้นที่วัดโดยพ่อแม่จะส่งลูกหลานไปเล่าเรียนเขียนอ่านฝึกหัดขัดเกลานิสสัย กับพระสงฆ์ที่วัด แต่เมื่อวันเวลาผ่านไปรูปแบบการศึกษาก็เปลี่ยนแปลงไปมีสถานศึกษาที่เรียกว่า“โรงเรียน” เข้ามาแทนที่ ทำให้บทบาทของพระสงฆ์ในการเป็นครูลดน้อยถอยลงไปเป็นลำดับ จนในที่สุดวิชาศีลธรรม ก็หลุดหายไปจากหลักสูตรการเรียนการสอน อย่างไรก็ตามที่ผ่านมายังมีโรงเรียนหลายแห่งที่เห็นความสำคัญของพระ จึงมักจะนิมนต์ไปช่วยสอนและช่วยอบรมนิสสัยของเด็กๆที่โรงเรียนอาจจะเป็นสัปดาห์ละครั้งหรือเดือนละครั้งในขณะที่ฝ่ายพระสงฆ์เองก็พยายามที่จะขอเข้าไปสอน ในโรงเรียนแม้ว่าจะเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายเองก็ตามกระนั้นก็ยังถูกปฏิเสธจากโรงเรียนบางแห่งว่าไม่มีชั่วโมงให้สอนพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมีความเกี่ยวข้องกับหลักสูตรสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนาและโรงเรียนวิถีพุทธอย่างไม่สามารถแยกออกจากกันได้

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็น การศึกษาการพัฒนาชุดความรู้หลักสูตรพระสอนศีลธรรมแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในจังหวัดเชียงราย จากการศึกษาแนวคิดวิจัยต่างๆ พอสรุปตามภาพได้ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

กระบวนการวิจัยเรื่อง การพัฒนาชุดความรู้หลักสูตรพระสอนศีลธรรมแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในจังหวัดเชียงราย สามารถสรุปได้ดังนี้คือ

1) ศึกษารวบรวมเอกสารแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการและการจัดการ การบริหารจัดการตามหลักทางสายกลาง การสอนศีลธรรมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สาระการ

เรียนรู้สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรมตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 โครงการ “พระสอนศีลธรรมในโรงเรียน”ของมหาวิทยาลัยสงฆ์

2) เก็บรวบรวมข้อมูล ข้อเท็จจริงเพื่อให้เห็นถึงรูปแบบและกระบวนการพัฒนางานวิจัยโดยสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key Informants) จากการมีส่วนร่วมของหน่วยงานทั้งภาครัฐ และภาคเอกชน เพื่อสรุปประเด็นการนำไปสู่การสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)

3) สนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยผู้เชี่ยวชาญทางด้านพระพุทธศาสนา ผู้เชี่ยวชาญทางด้านประวัติศาสตร์ ผู้เชี่ยวชาญทางด้านประเพณีและวัฒนธรรม ผู้เชี่ยวชาญทางด้านเทคโนโลยี ปรากฏท้องถิ่น ผู้นำชุมชน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้คือ

- 3.1 ศึกษาจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 3.2 ลงพื้นที่สำรวจข้อมูล
- 3.3 ประชุมสนทนากลุ่มย่อย
- 3.4 วิเคราะห์ข้อมูลทั้งจากเอกสาร และ จากการประชุมกลุ่มย่อย
- 3.5 สรุปผลการวิจัย
- 3.6 นำเสนอผลการวิจัย

4) เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อหาข้อมูลสรุปในเชิงสถิติจากการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อนำไปสู่การประมวลผลข้อมูล และศึกษาเชิงความสัมพันธ์ถึงมุมมองของ การพัฒนาชุดความรู้หลักสูตรพระสอนศีลธรรมโดยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในจังหวัดเชียงราย ซึ่งเก็บรวบรวมจากแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทางด้านพระพุทธศาสนา ปรากฏท้องถิ่น ผู้นำชุมชน

5) สรุปผลการวิจัยที่ได้คือชุดความรู้หลักสูตรพระสอนศีลธรรมไปประยุกต์ใช้ในการสอนศีลธรรมของจังหวัดเชียงราย

6) นำเสนอผลงานวิจัย ในระดับชาติ

ผลการวิจัย

1) การจัดการเรียนการสอนพระสอนศีลธรรมของภาคีเครือข่ายในจังหวัดเชียงราย พบว่ามีรูปแบบการจัดการสอนดังนี้คือ รูปแบบการเรียนการสอนแบบ “Active Learning” เป็น

กระบวนการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและมี ปฏิสัมพันธ์กับกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติที่หลากหลายรูปแบบ เช่น การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การระดมสมอง การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และการทำกรณีศึกษา เป็นต้น โดยกิจกรรมที่นำมาใช้ควรช่วยพัฒนาทักษะการ คิดวิเคราะห์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การสื่อสาร/นำเสนอ และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างเหมาะสม บทบาทของผู้เรียนนอกจากการมีส่วนร่วมในกิจกรรมดังกล่าวข้างต้นแล้ว ยังต้องมีปฏิสัมพันธ์กับ ผู้สอนและผู้เรียนกับ ผู้เรียนด้วยกันด้วย ผู้สอนควรลดบทบาทในการถ่ายทอดความรู้แก่ผู้เรียนใน ลักษณะการบรรยายลง และเพิ่มบทบาท ในการกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นที่จะทำกิจกรรม ต่างๆ รวมถึงการจัดเตรียมสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมใน การเรียนรู้ และ รูปแบบการเรียนการสอน แบบการนำเอาโครงการไปพัฒนาพื้นที่ คือเป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้า หรือ ปฏิบัติงานตามหัวข้อที่ผู้เรียนสนใจ ซึ่งผู้เรียนจะต้องฝึกกระบวนการทำงานอย่างมีขั้นตอน มีการวางแผนในการทำงานหรือการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ จนการดำเนินงานสำเร็จลุล่วงตาม วัตถุประสงค์ ส่งผลให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้อย่างหลากหลาย อันเป็นประสบการณ์ตรงที่มีคุณค่า สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานต่าง ๆ ได้วิธีการสอนโครงการสามารถสอนต่อเนื่องกับวิธีสอน แบบบูรณาการได้ ทั้งในรูปแบบบูรณาการภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้ และบูรณาการระหว่างกลุ่ม สาระการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนได้นำองค์ความรู้และประสบการณ์ที่ได้มาบูรณาการเพื่อทำโครงการน รูปแบบการเรียนการสอนบูรณาการร่วมกับศาสตร์สมัยใหม่ คือ การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณา การจะช่วยให้เกิดความสัมพันธ์เชื่อมโยง ระหว่างความคิดรวบยอดในศาสตร์ต่าง ๆ ทำให้เกิดการ เรียนรู้ที่มีความหมาย การเรียนการสอนในวิชาวิทยาศาสตร์ ไม่จำเป็นว่าความคิดรวบยอดจะต้องแยก จากความคิดรวบยอดในวิชาอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นคณิตศาสตร์ ภาษา หรือสังคมศึกษา เนื้อหาและ กระบวนการที่เรียนในวิชาหนึ่งอาจช่วยให้นักเรียนมีความเข้าใจในวิชาอื่นดีขึ้นได้

2) การพัฒนาชุดความรู้หลักสูตรพระสอนศีลธรรมโดยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ในจังหวัดเชียงราย พบว่ามีการพัฒนาชุดความรู้ดังนี้คือ การร่วมมือกันทั้งหน่วยงานทั้งภาครัฐ และ ภาคเอกชนในจังหวัดเชียงราย ในการร่วมมือกันจัดทำหลักสูตรพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน เพื่อให้เกิดความเป็นเอกภาพ ในการใช้หลักสูตรให้เป็นไปในรูปแบบเดียวกัน

3) วิเคราะห์และนำชุดความรู้หลักสูตรพระสอนศีลธรรมไปประยุกต์ใช้ในการสอนศีลธรรม ของจังหวัดเชียงราย พบว่า มีการนำหลักสูตรพระสอนศีลธรรมที่ได้ผลิตขึ้นมาเป็นหนังสือ โดยเนื้อหา

ข้างในได้รับการวิพากจากผู้ทรงคุณวุฒิในด้านการศึกษา พระพุทธศาสนา จิตวิทยาการสอน เพื่อไปใช้
ทดลองใช้กับโรงเรียนในจังหวัดเชียงราย โดยมีการวิพากษ์หลักสูตรจากผู้ทรงคุณทรงคุณวุฒิทางด้าน
การศึกษา จากนั้นนำไปทดลองสอน ประเมินผล และติดตามผล เป็นต้น

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษางานวิจัยเรื่องนี้ ซึ่งมีงานวิจัยที่สอดคล้องดังนี้คือ

พระครูปลัดกวีวัฒน์ ได้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการการสอน
ศีลธรรมของมหาวิทยาลัยสงฆ์ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า มหาวิทยาลัยสงฆ์มีการ
บริหารจัดการการสอนศีลธรรมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานภาพรวมการบริหารจัดการทั้ง 8 ด้านอยู่
ระดับมากโดยด้านการสื่อสารองค์กรด้านการปฏิบัติ การด้านการดำเนินการด้านการตรวจการและ
ด้านการทบทวนอยู่ระดับมากส่วนด้านการวิเคราะห์ด้านการวางแผนและด้านการควบคุมอยู่ระดับ
ปานกลางในด้านปัญหาการบริหารจัดการพบว่าทั้งภาพรวมและจำแนกเป็นรายด้านอยู่ระดับปาน
กลาง

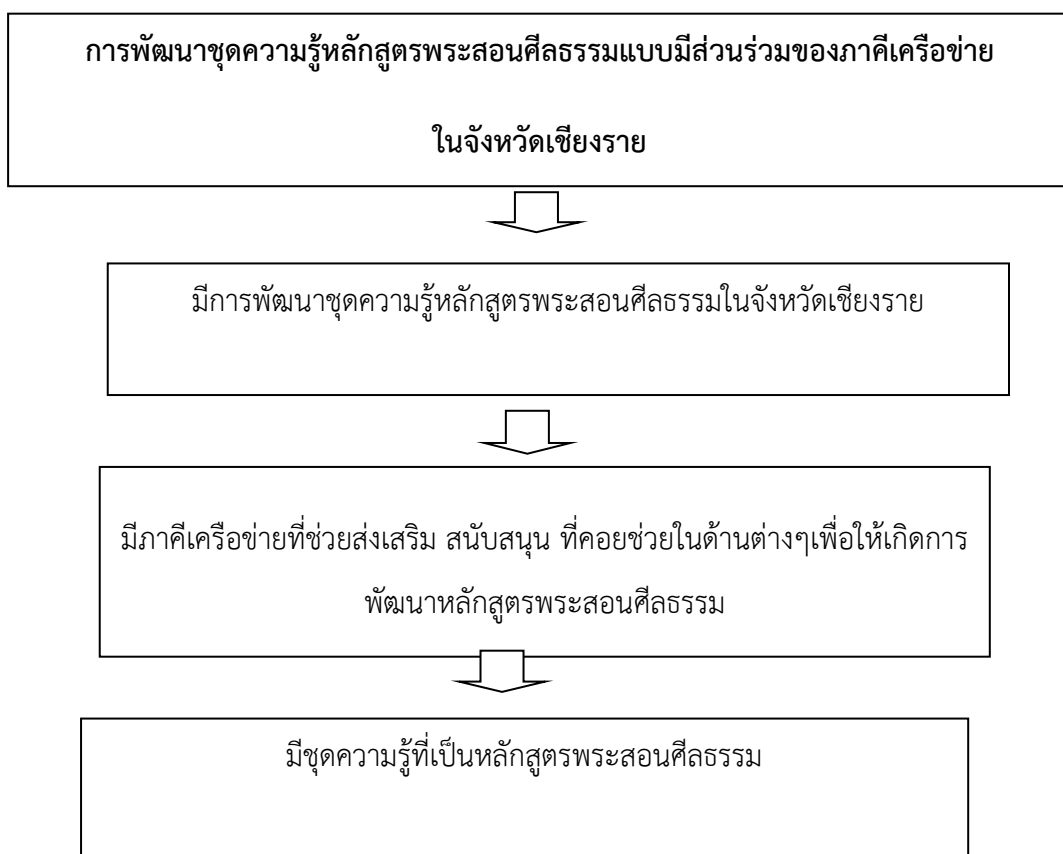
พระครูสุธีปริยัตยาทร (วรพงศ์ วรณฺญ) ได้วิจัยเรื่อง “การศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการ
แก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและ
วัฒนธรรมของพระสงฆ์ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1” ผลการวิจัยพบว่า
พระสงฆ์ผู้สอนควรมีการศึกษาค้นคว้าและทำความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการจัดการเรียน
การสอนทั้ง 4 ด้านให้ชัดเจนทุก ๆ ประเด็นอย่างละเอียดก่อนที่จะดำเนินการสอน สืบต่อไปพระสงฆ์
ผู้สอนควรเข้ารับการฝึกอบรมและพัฒนาเชิงปฏิบัติ การด้านการจัดการเรียนการสอนพระสงฆ์ ผู้สอน
ควรพิจารณาข้อบกพร่องของตนเองในการจัดการเรียนการสอนเพื่อปรับปรุงแก้ไขในการปฏิบัติงานให้
มีประสิทธิภาพมากขึ้นต่อไป

พระครูสมุห์วิโรจน์ วรมงคล (ใจชื่อสมบุญ) ได้ทำการวิจัยเรื่องสภาพปัญหาด้านการสอน
ของพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2
พบว่า สภาพปัญหาการสอนของพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 อยู่ในระดับมากโดยเฉพาะด้านการวัดผลและการประเมินผล
ทั้งนี้ด้านเนื้อหาและหลักสูตรยังขาดความรู้ในการเขียนแผนการจัดการการเรียนรู้ด้านการผลิตและ

การใช้สื่ออย่างไม่มี ความรู้ความสามารถในการผลิตสื่อประกอบการสอนด้านการดำเนินการสอนยังไม่มี
ครูช่วยควบคุมชั้นเรียนทำให้ควบคุมนักเรียนได้ไม่ดีและด้านการวัดผลประเมินผลยังไม่มี ความรู้ความ
เข้าใจในการประเมินผลตามสภาพจริง

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยมีดังนี้คือ

สรุป

การพัฒนาชุดความรู้หลักสูตรพระสอนศีลธรรมแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในจังหวัด เชียงราย ครั้งนี้ พบว่า มีกระบวนการวิเคราะห์สร้างและปรับปรุงสูตรพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน โดยผู้ทรงคุณวุฒิในด้านต่างๆ เช่น ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านพระพุทธศาสนา ผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านจิตวิทยา ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ วิศวกร วิศวกร จิตตพล และเป็นที่ยอมรับของโรงเรียนทั้งภาครัฐ และ เอกชน และมีการสร้างกลุ่มภาคีเครือข่ายใน จังหวัดเชียงราย ประกอบไปด้วยทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ที่คอยช่วยในด้านต่างๆเพื่อให้เกิดการพัฒนาหลักสูตรพระสอนศีลธรรมในจังหวัดเชียงราย

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

ก. มหาเถรสมาคม ควรมีการศึกษารูปแบบการบริหารจัดการตามหลักมรรค มืองค์ 8 นี้ แล้วนำไปกำหนดเป็นรูปแบบการบริหารจัดการองค์กรทางพระพุทธศาสนา ให้มีการศึกษา หลักธรรมคำสั่งสอนที่สามารถนำมาพัฒนาการบริหารจัดการ กำหนดรูปแบบการใช้อย่างถูกต้องตาม หลักพระพุทธศาสนา

ข. มหาวิทยาลัยสงฆ์ควรนาระบบการบริหารจัดการนี้ ที่มีพื้นฐานมาจากหลักคำสอน ทางพระพุทธศาสนาทั้งแนวคิดและระบบการบริหารไปใช้ในการพัฒนาการบริหารจัดการการสอน ศีลธรรมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งรูปแบบการบริหารจัดการนี้สามารถแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นทั้งงาน บุคคล งานวิชาการ งบประมาณ และการบริหารทั่วไปได้

ค. สถานศึกษาขั้นพื้นฐานควรนำผลการศึกษางานสอนศีลธรรมไปปรับใช้กับพระ สอนศีลธรรมที่ดำเนินการสอนในสถานศึกษาของตน กำหนดกรอบความร่วมมือในการอบรมสั่งสอน นักเรียนในสถานศึกษาให้เป็นผู้มีศีลธรรม อีกทั้งจะทำให้เกิดความเข้าใจอันดีในการร่วมกันทำ

กิจกรรมของสถานศึกษา และยังเป็นการสร้างกำลังใจในการปฏิบัติงานของพระสอนศีลธรรมอีกด้วย
เพราะมีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของบุคลากรในสถานศึกษานั้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

งานวิจัยนี้ได้ข้อค้นพบองค์ความรู้เกี่ยวกับมีชุดความรู้ที่เป็นหลักสูตรพระสอนศีลธรรมที่
สามารถนำไปใช้กับโรงเรียนในจังหวัดเชียงราย

References

- กรมการศาสนา. (2559). *โครงการจัดตั้งพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน*. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร : นานมีบุ๊คส์.
- มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2558). *พระราชบัญญัติ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : ด้านสุทธาการพิมพ์.
- สำนักพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม. (2560). *เอกสารราชการ*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : พิมพ์ที่บริษัทสุขุมและบุตรจำกัด.
- ดวงพร หวานเย็น. (2562). *การจัดการการสอนบนเครือข่ายสังคมออนไลน์*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร : บริษัทพัฒนาคุณภาพวิชาการจำกัด.

รายงานสืบจากการประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 8 และระดับนานาชาติ ครั้งที่ 1 เรื่อง “พระพุทธศาสนา กับ แนวโน้มโลกยุคใหม่ : วิถีครู
บาศรีวิชัยสู่อารยธรรมร่วมสมัย” “Buddhism and New Global Trends : The Footprint of Khruba Sriwichai Towards
Contemporary Civilization”